

Asia: VN/9218/2024

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Meripelastusseuran lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Suomen Meripelastusseura on 56 vapaaehtoisen meripelastusyhdistyksen keskusjärjestö, jonka paikallisyhdistykset ylläpitävät rannikolla ja sisävesillä 58 pelastusasemaa, joille on sijoitettuna 130 pelastusalusta. Alusten miehistöissä toimii lähes 1500 vapaaehtoista, jotka koulutetaan Meripelastusseuran oman auditoidun koulutusjärjestelmän mukaisesti.

Suomen Meripelastusseura kiinnittää lausunnossaan erityistä huomiota pelastuslain 57 §:ää koskevaan ehdotukseen, jossa käsitellään pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia. Esitetty muutos on tarpeellinen, mutta Meripelastusseura pitää tarpeellisena ehdotuksen sisällön täydentämistä muiden sopimuksen tehneiden yhteisöjen koulutusvaatimuksen osalta.

Voimassa olevan lain 57 §:n mukaan pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Vaatimus poikkeaa 1.7.2011 voimaan tulleen lain alkuperäisestä kirjauksesta ”Pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella ja 25 §:ssä tarkoitettua sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan riittävä koulutus. Koulutusvaatimukseen kuuluvien pelastustoimen kurssien opetussuunnitelmat vahvistaa Pelastusopisto.”

Meripelastusseura pitää voimassa olevan pelastuslain 57 §:n 3. momentin kirjausta sinänsä perusteltuna ja tarpeellisenä. Sen mukaista koulutusta ei kuitenkaan ole pystytty – käytännössä lähes ollenkaan – tarjoamaan muille sopimuksen tehneille yhteisöille. Näin ollen alkuperäinen tavoite tarvittavan osaamisen ja työturvallisuuden varmistamiseksi ei ole toteutunut, ja kirjaus todellisuudessa haittaa näiden yhteisöjen tehokasta käyttämistä pelastustoiminnassa.

Sopimuspalokuntien rooli pelastustoimen palveluiden tarjoamisessa koko valtakunnan alueella on merkittävä. Lisäksi hyvinvointialueet käyttävät sopimusperustaisesti pelastustoimintaan kuuluvia palveluita muilta pelastusalailla toimivilta yhteisöiltä. Niiden merkitys omalla erikoisosaamisalueellaan voi paikoin olla merkittävä niin pelastusvalmiuden ylläpitämisen kuin kustannustehokkaan toiminnankin osalta. Esimerkiksi Suomen Meripelastusseuran paikalliset yhdistykset, joiden miehistönjäsenillä on Meripelastusseuran koulutusjärjestelmän mukainen koulutus, suorittavat hyvinvointialueiden kanssa solmittujen sopimusten pohjalta noin kolmanneksen kaikista vesillä suoritettavista pelastustoimen tehtävistä. Paikallisesti tämä osuus voi olla huomattavasti suurempikin.

Koulutettujen ja tarkoituksenmukaisten vapaaehtoisyksiköiden hyödyntäminen erityisesti pelastustehtävätyypeissä, joiden osuus on vähäinen pelastustoimen tehtävien kokonaismäärässä ja jotka ajoittuvat vain tiettyyn vuodenaikaan, on yhteiskunnalle arvokasta niin suorituskyvyn kuin kustannustehokkuuden näkökulmasta.

Pelastuslain kyseisen momentin koulutusvaatimuksessa ei enää tunnusteta muiden sopimuksen tehneiden yhteisöjen omien vakiintuneiden koulutusjärjestelmien merkitystä aikaisemman käytännön mukaisesti, mikä on jossain määrin ristiriidassa voimassa olevan pelastusasetuksen 407/2011 perustelumuistion kirjausten kanssa. Tämä vaikeuttaa näiden yhteisöjen erikoisosaamisen ja kaluston käyttämistä sekä kasvattaa pelastuslaitosten kustannuksia.

Suomen Meripelastusseura pitää tässä yhteydessä tarpeellisenä muuttaa pelastuslain 57 §:ää niin, että siinä ei vaadita koulutusta, jota ei pystytä tarjoamaan, ja ettei se estäisi tai haittaisi muiden pelastusalailla toimivien yhteisöjen kuin sopimuspalokuntien tehokasta, kustannustehokasta ja tarkoituksenmukaista hyödyntämistä.

Suomen Meripelastusseura esittää 57 §:n sopimuspalokuntien ja muiden sopimuksen tehneiden yhteisöjen pätevyysvaatimuksia koskevan momentin palauttamista 1.7.2011 voimaan tulleen lain alkuperäisen kirjauksen mukaiseksi niin, että muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaadittaisiin riittävä koulutus lukuun ottamatta vaativaa pelastustoimintaa, joka edellyttäisi edelleen Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Vastaavasti näiden yhteisöjen koulutusjärjestelmien tunnustamiseen ja täydennyskoulutuksen tarpeen arvioimiseen liittyvistä yksityiskohdista tulisi säätää asetuksella.

Stenberg Marko
Suomen Meripelastusseura ry - Marko Stenberg